

УДК 316.346.32-053.6:[314.15:37](477:1-87)

А. М. ФЕСЕНКО, В. О. ЧОРНА, Є. М. ОСИПОВА

ОСВІТНЯ МІГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ЗА КОРДОМ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

У статті порушено актуальну проблему закордонної освітньої міграції української молоді, що має значне поширення за сучасних соціально-економічних та політичних умов.

Як основний фактологічний матеріал наведено дані останніх аналітичних досліджень щодо кількості українських студентів, що навчаються за кордоном у вишах, пріоритетні для навчання країни, настрої та наміри сучасної української молоді щодо здійснення або продовження навчання за кордоном.

В аналітичному плані акцентовано увагу на факторах, що сприяють зовнішній міграції, розглянуто її позитивні й негативні наслідки для українського суспільства, зокрема під кутом зору проблеми «вимивання» інтелектуального та трудового потенціалу з України.

Ключові слова: освіта, навчання, міграція, освітня міграція, освітня мобільність, молодь.

Соціальні практики навчання за кордоном поширені в усьому сучасному глобалізованому світі.

Українська молодь не відстає від світових тенденцій, активно й у все більших масштабах беручи участь в освітньо- та трудовіграційних процесах, географія яких простирається від східних сусідів України (на кшталт Польщі або Чехії) до далеких Сполучених Штатів Америки на заході та Китаю – на сході.

За таких умов актуалізується потреба в комплексному соціологічному аналізі як самих освітньоміграційних процесів, так і їхніх наслідків для українського соціуму. Також становить інтерес бачення безпосередньо самою молоддю свого місця в цих процесах, її відповідних настроїв та намірів, що надасть змогу оцінити її освітньоміграційний потенціал.

Проблеми освітньої міграції молоді сьогодні вивчають О. А. Болотська, Т. О. Гнатюк, І. В. Кравченко, В. М. Філатов, В. М. Черба та ін. Дослідження особливостей поширення, наслідків та аспектів цього процесу в українському суспільстві перебуває в колі наукових інтересів таких українських дослідників, як: О. А. Малиновська, О. С. Слободян та ін. Праці цих та інших науковців заклали міцний фундамент для подальших наукових і моніторингових досліджень.

Проте ця тематика ще не є достатньою мірою опрацьованою в українській соціологічній науці, причому з огляду на брак статистичного матеріалу на загальнонаціональному рівні, українські фахівці вивчають освітню міграцію молоді здебільшого на локальному матеріалі.

Метою статті є комплексна характеристика та визначення особливостей участі української молоді в освітніх зовнішньоміграційних процесах.

Значна кількість дослідників процесів соціальної мобільності сходяться на тому, що в її основі нині лежать такі компоненти, як кар'єрні можливості, рівень доходу, якість життя та освіта, причому остання виступає немаловажним фактором стосовно перших трьох. Звичайно, в умовах ринкових перетворень в Україні, коли багатство та пов'язані з ним життєві можливості й перспективи стали загальноновизнаним критерієм соціального успіху в масовій свідомості, особливо серед підростаючого покоління, роль і значення освіти в системі цінностей кардинально змінилися: нині освіту сприймають не стільки як можливість отримати знання та здобути певний професійний статус, а і як ключовий економічний фактор висхідної соціальної мобільності.

Освітня (або навчальна) мобільність – доволі містке поняття, яким описують такі типові переміщення в освітньому просторі, як додаткова освіта, стажування, підвищення кваліфікації, перекваліфікація тощо. Під кутом зору теорії соціальної мобільності, освіта та освітня мобільність – це не лише оволодіння знаннями та фахом, а, насамперед, ті можливості, що відкриваються перед людиною в плані підвищення свого соціального статусу та пов'язаного з ним престижу, сходження кар'єрними сходами, одержання різноманітних зисків.

У сучасному глобалізованому світі освіта стає транснаціональним та транскордонним явищем, що й зумовлює існування явища закордонної освітньої (навчальної) міграції, яке можна розглядати як самостійний вимір освітньої мобільності. Освітня міграція є чітко зорієнтованою: її головною метою є здобуття освіти та/або кваліфікації для подальшого просування сходишками трудової (ділової) кар'єри. Як правило, освітня міграція за критерієм терміну є тимчасовою, адже передбачає визначений час для навчання у відповідному закладі освіти.

Загалом за останні три роки кількість охочих навчатись у провідних світових вишах зросла щонайменше на 10%. Завдяки популярним навчальним програмам (Erasmus Mundus, Fulbright Program, Muskie і UGRAD) щороку за кордон виїжджає близько 20 тис. українців. За даними МІОК (Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою), до 2025 р. здобувати закордонну освіту будуть близько 8 млн молодих людей. Так, 50% студентів обирають країни, де є можливість залишитися принаймні на 1–2 роки для роботи після закінчення навчання [6, с. 129].

Зростання значення такої міграції зумовлено задоволенням потреб у здобутті тієї освіти, яка підвищить рівень конкурентоспроможності її носія як на національному, так і на міжнародному ринку праці.

Усі вищеперелічені аспекти добре розуміє сучасна, вельми прагматична молодь, яка й виступає основним учасником та рушійною силою сучасних освітньоміграційних процесів. Особливо активна в цьому плані саме освічена молодь, котра має базову фахову освіту та прагне до професійного зростання, самовдосконалення й самореалізації, прагне поповнити

свій культурний багаж та знайти нові соціальні можливості. Основними факторами, якими керується молодь, обираючи програми навчання за кордоном, виступають, престижність, висока (нерідко вища, ніж на батьківщині) якість освіти та кращі умови навчання, у тому числі фінансові, а також набуття більшого пріоритету при влаштуванні на роботу на батьківщині, оскільки вітчизняний роботодавець розглядає закордонну освіту як конкурентну перевагу.

У сучасному українському суспільстві здобуття закордонної освіти набуває все більшої популярності: зростає кількість українських студентів, що навчаються в закордонних вишах, розширюються можливості їхнього доступу до такої освіти, все частіше на вітчизняний ринок праці виходять ті, хто мають закордонні дипломи про вищу освіту.

Цьому сприяє й державна освітня політика, що нині проводиться в Україні. Так, у Законі України «Про вищу освіту» прописане поняття «академічна мобільність», яка тлумачиться як можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами. У ст. 3 цього ж Закону прямо вказано, що державна політика сприяє міжнародній інтеграції та інтеграції освіти у Європейський простір [7].

Сьогоднішні реалії є непростими для українців. Бідність, безробіття, низькі заробітні плати, криза в медичній сфері – все це є основними проблемами, з якими стикається народ України. Не оминула криза й систему освіти, особливо вищої: низький рівень професійних знань, застарілий матеріал, який подається студенту, корумпованість викладачів, висока вартість навчання – це лише невеликий перелік негативних аспектів української сфери освіти. Не дивно, що несправдження очікувань української молоді на батьківщині наштовхує їх на певні розгляди варіантів подальшого навчання та професійної самореалізації за кордоном.

Важливими факторами впливу на вибір молоді на користь навчання за кордоном є відсутність корупції, вища компетентність викладачів, можливість вивчення мов, нові методики навчання та постійне оновлення навчальних матеріалів в університетах. У пошуках «кращої долі» українська молодь обирає не тільки територіально близькі до батьківщини закордонні ЗВО, але й відносно далекі в географічному плані країни: сам фактор відстані відходить на другий план порівняно із зисками, що їх несе у собі навчання в обраній із цією метою конкретній країні або конкретному навчальному закладі. Для прагматичної молоді, яка мислить реаліями ринкового суспільства, основним є здобуття якісної освіти, що надала б той багаж професійних знань, який би перетворив її на конкурентоспроможний людський ресурс. Як уже було зазначено вище, навіть саме здобуття престижної закордонної освіти в разі подальшого повернення на батьківщину позитивно вплине на подальше працевлаштування: сьогодні в Україні спеціа-

ліст, котрий навчався та практикувався за кордоном, має більший пріоритет у вітчизняного роботодавця. Це стосується не тільки володіння більш глибокими професійними знаннями, а й знання іноземної мови, вміння адаптуватися до іншої культури, суспільства, комунікацій.

Наочним доказом того, що тренд закордонної освіти для молодих українців стає актуальним, можна вважати результати опитування в рамках проекту «Міський омнібус», яке було проведено дослідницькою компанією Active Group у серпні-вересні 2017 р. Респондентами цього опитування стала молодь з найбільших міст України: Києва, Харкова, Львова, Одеси та Дніпра. За його результатами, 35,6% респондентів переконані, що українці віддають перевагу навчанню в країнах «західного світу» через те, що там якісніша освіта. Ще 35,1% респондентів стверджують, що навчання за кордоном – можливість залишитись на постійне місце проживання. Тобто цінністю в такому разі є не здобуті знання, а комфортне довкілля та можливість у майбутньому легше знайти роботу. В аналітиці також було зазначено досить невтішні статистичні дані, адже щороку близько 60 тис. українських студентів виїжджають на навчання до Польщі, і це без урахування кількості освітніх українських мігрантів в інших країнах світу. Основною причиною такої ситуації є не тільки отримання якісних знань, а й покращення умов життя, можливість мати чудову роботу, гідне медичне обслуговування тощо [2].

У 2017 р., за результатами модульного вибіркового обстеження населення, що проводила Державна служба статистики України, з'ясувалося, що 100 тис. молодих українців віком від 15 до 24 років готові виїхати за кордон з метою навчання. Для детального розгляду результатів обрано категорію людей від 14 до 35 років, яку офіційно вважають молоддю (рис. 1):

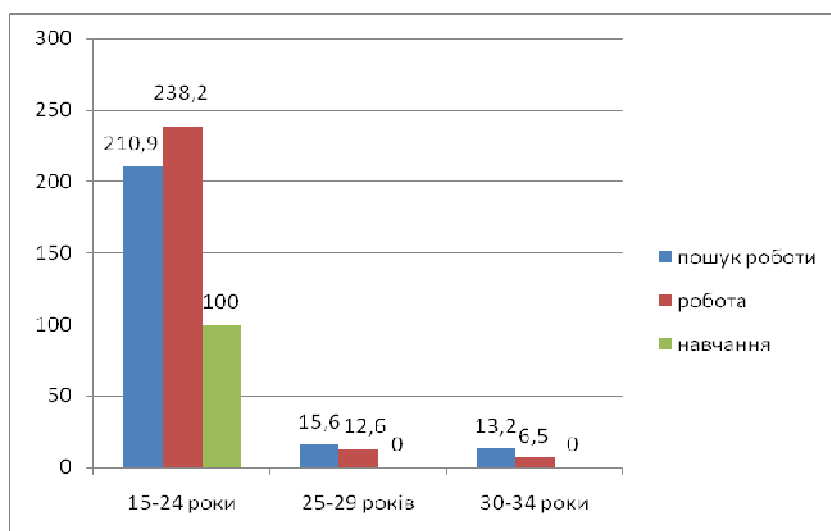

Рис. 1. Громадяни України у віці 15–34 років, які планували виїзд за кордон (II пол. 2017 р., у тис. осіб) [1]

Із цієї діаграми чітко видно, що найбільші показники належать молоді віком 15–24 роки. Цю категорію становлять переважно школярі, студенти та молодь, яка нещодавно закінчила навчання або планує його продовжувати. Така категорія населення є найбільш вразливою в плані соціальних можливостей і найближчих перспектив, адже в Україні їх потреби та плани далеко не завжди задовольняються, а тому вони й прагнуть до виїзду з країни. Нерідко молодь приймає рішення про міграцію, вже набувши певного, часто негативного досвіду перебування на ринку праці в Україні. Будучи молодими, енергійними та відкритими до нового, молоді люди з легкістю засвоюють нові знання й уміння, мову, культуру, відтак, мають великі шанси на побудову трудової кар'єри, сімейне життя та побут за кордоном.

У цьому ж 2017 р. В. М. Черба, Г. Д. Тоболь, Д. В. Мушкатьорова провели локальне соціологічне опитування, у якому взяли участь 200 осіб, серед яких були як студенти, так і учні старших класів шкіл віком від 13 до 25 років. Результати показали, що з 200 опитаних 35,5% планують навчання за кордоном, 39,5% – мають бажання навчатися за кордоном, але не мають можливості, і лише 25% опитаних не мають такого бажання (табл. 1).

Таблиця 1

**Відсоткове співвідношення відповідей респондентів
на питання про наміри здобути освіту за кордоном**

Вікова категорія	Планують навчання за кордоном, %	Хочуть навчатися за кордоном, але не мають можливості, %	Не мають бажання навчатися за кордоном, %
13-15	35,7	57,2	7,1
16-18	40,4	39,4	20,2
19-21	28,8	34,8	36,4
22-25	27,3	45,4	27,3
Разом	35,5	39,5	25

Джерело: [10, с. 69].

Бачимо також, що найбільша кількість опитаних, яка планує навчатися в закордонних вишах, належить до вікової групи 16–18-річних. І ще одна знакова цифра: 94% з тих опитаних, які мають бажання здобути вищу освіту за кордоном (у тому числі ті, хто хотів би, але не має можливості), хотіли би проходити практику за кордоном.

З респондентів, що планують або мають бажання, але не мають можливості навчатися за кордоном (кількість яких становить 150 осіб), лише 35,3% бажають повернутися до України після навчання, натомість майже половина (48,7%) опитаних мають бажання в майбутньому залишитися жити за кордоном [10, с. 69]. Найбільш поширеними причинами від'їзду за кордон на навчання серед респондентів виявилися такі, як: а) престижний диплом та шанси отримати в перспективі високооплачувану роботу після навчання в закордонному ЗВО (62,7%); б) вищий рівень освіти за кордо-

ном (56,7%). Лише 9,3% з опитаних респондентів влаштовує рівень освіти в Україні (табл. 2).

Таблиця 2

**Фактори, що впливають на вибір навчання
української молоді за кордоном**

Фактори	%
Престижний диплом та шанси отримати в перспективі високооплачувану роботу після навчання в закордонному ЗВО	62,7
Вищий рівень освіти за кордоном	56,7
Планую в майбутньому залишитися жити за кордоном	48,7
Сучасна система освіти в зарубіжних ЗВО	40
Низький рівень політичної стабільності в українському суспільстві	33,3
Низький рівень освіти в Україні	32
Високий рівень корупції в ЗВО України	30,7
Високий конкурс на навчання в Україні	11,3

Джерело: [10, с. 70].

Пріоритетними країнами для здобуття вищої освіти респонденти визнали Німеччину та США (по 36,7%). Також серед рейтингових опинилися такі країни, як Польща, Канада, Велика Британія та Чехія, які одержали від 22 до 28% голосів респондентів.

Важливими факторами, які зумовили вибір респондентами вишів саме цих країн, стали: а) репутація, престиж освіти та науки в цих країнах (60%); б) можливість додаткового заробітку (52%); в) можливість подальшого працевлаштування в цих країнах (48,7%) (табл. 3).

Таблиця 3

**Країни, ЗВО яких є бажаними для закордонного
навчання для української молоді**

№	Країни	%
1	Німеччина	36,7
2	США	36,7
3	Польща	28
4	Канада	26,7
5	Велика Британія	25,3
6	Чехія	22
7	Франція	15,3
8	Італія	14
9	Австралія	13,3
10	Іспанія	12,7

Джерело: [10, с. 70].

Бачимо, що для молодих українців серед найбільш бажаних для навчання країн фігурують такі країни ЄС, як Польща, Німеччина, Італія, Чехія, Іспанія, Австрія, Франція та Угорщина, а серед неєвропейських – США та Канада.

За результатами проведеного аналітичним центром CEDOS дослідження (2016 р.), вибір українськими студентів здобуття освіти в країнах ЄС має такий розподіл (рис. 2).

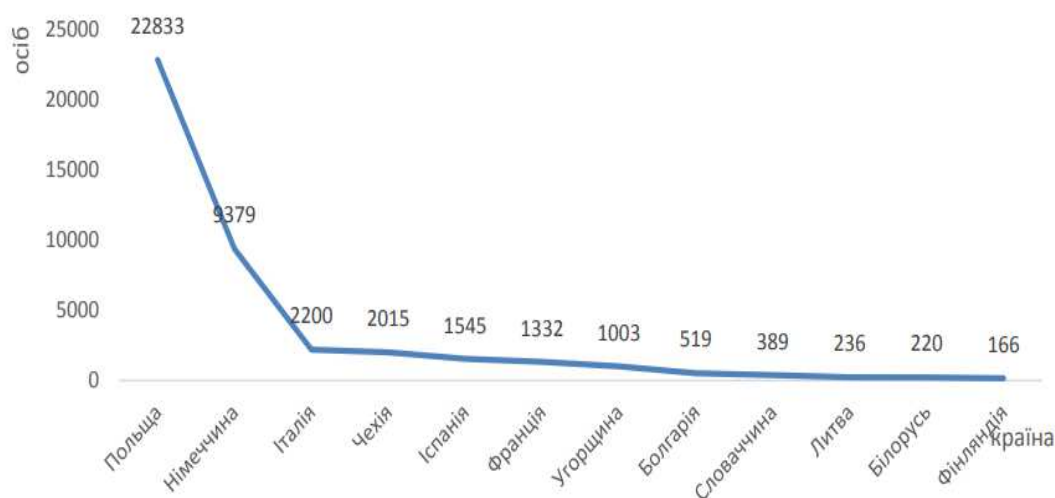

Рис. 2. Кількість українських студентів, які навчаються у ЗВО країн Європейського Союзу (станом на 2016 р.) [9]

Нарешті, за результатами опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) з 3 по 20 квітня 2018 р., 7% повнолітніх українців збираються конкретно вже в найближчі півроку виїхати за кордон з метою тривалого перебування, роботи, навчання чи еміграції (щоправда, приблизно третина з них ще не робила для цього якихось кроків). Країна, найбільш популярна серед охочих виїхати з України, – Польща [4].

У сюжеті новинного порталу «Правда ТУТ» від 25 липня 2018 р. також наголошено, що більшість молодих українців обирають для навчання ЗВО сусідньої Польщі, адже рівень освіти там відповідає західноєвропейському, а вартість навчання подекуди є нижчою від українських ЗВО. Загалом, починаючи з 2016 р., понад 70 тис. українців виїхали на навчання за кордон, з них 30 тис. – саме до Польщі [3].

Республіка Польща нині є єдиною країною, де українські громадяни становлять найчисленнішу групу серед усіх іноземних студентів – 37%. Протягом останніх років польські університети неабияк активізували свою роботу на українському освітньому ринку; значний приплив українських студентів був забезпечений і широкою рекламною кампанією, яка ще більше захопила Центр та Схід України й була націлена одразу на випускників шкіл, а не лише бакалаврів. Різноманіття стипендіальних програм, право безкоштовного навчання людям із польським корінням, лояльні умови вступу (визнання атестату) та прийнятні ціни вже декілька років схилили українців на користь польських вишів [8, с. 32].

Навчання у Федеративній Республіці Німеччина також привабливе для української молоді з низки причин. По-перше, якість німецької освіти одна з найвищих у світі, а особливо в галузі техніки, економіки та природничих наук. Дипломи міжнародних відділень німецьких ЗВО високо цінують роботодавці багатьох країн Європи й США. По-друге, у Німеччині університет – це великий інфраструктурний комплекс, що включає мультимедійні класи, оцифровані бібліотеки, міжнародні культурні центри, спортивне обладнання та сучасні гуртожитки. По-третє, законодавство Німеччини дає змогу іноземним студентам влаштуватися на рівних правах з німцями на роботу, отже, мінімізувати витрати на проживання. Студенти мають змогу працювати на підприємствах, де потрібні різноробочі або персонал з невисокою кваліфікацією. Також студент має можливість влаштуватися на оплачувану трудову практику за фахом [8, с. 33].

За статистичними даними 2016 р., з 2,8 млн студентів, що навчаються в Німеччині, кожен восьмий – це іноземець. Найбільше навчатися в цій країні прагнуть студенти з Індії, України та Росії [9].

Отже, українська молодь є активно залученою до зовнішньоміграційних процесів: щорічно за межі України виїжджає велика кількість молоді. Виявляється, що за кордоном можна здобути гарну освіту та влаштуватися на роботу, яка буде приносити бажаний дохід, а Україна не може надати ті соціальні можливості, які є необхідними для сучасної молоді.

На перший погляд, сучасні освітні міграції можна розглядати як позитивне соціальне явище: по-перше, у ролі освітніх мігрантів виступають молоді та ініціативні люди, які відрізняються відкритістю й готовністю сприймати нові знання та технології, які здобувають національну освіту й кваліфікацію, пристосовані до місцевого ринку праці, адаптовані до мовного та культурного середовища; по-друге, для країн-учасників (вони поділяються на країни-донори та країни-реципієнти) освітня міграція – засіб зміцнення інтелектуальної складової людського капіталу, що є фактором прискорення економічного й науково-технічного розвитку [5, с. 123–124]. Навчання за кордоном за умови повернення мігранта на батьківщину має позитивний ефект для його країни (країни-донора): вона отримує більш підготовленого спеціаліста, що володіє специфічними навичками, а також іноземною мовою (мовами); відтак, отриманий за роки навчання соціальний і культурний потенціал надає йому кращих адаптаційно-мобільних властивостей та кар'єрних можливостей і на батьківщині. Навчання за кордоном за програмами обміну або програмами, що фінансуються урядами розвинутих країн у межах політики сприяння, також створює певну економію у підготовці кваліфікованих кадрів для країни-донора.

І все ж таки освітня міграція є неоднозначним за своїми наслідками процесом, особливо для країн-донорів, які, як правило, є менш розвиненими порівняно з країнами-реципієнтами.

Для слабо- та середньо розвинених країн, до яких нині належить Україна, зовнішньоміграційні процеси, зокрема освітні, стають джерелом

чималих ризиків, серед яких основним стає «відтік» освіченої та перспективної молоді. Річ у тім, що, навчаючись у більш розвинених і благополучних країнах, молодь має змогу не тільки отримувати якісні професійні знання та навички: вона небезпідставно сподівається на те, що для неї в подальшому знайдеться робота й загалом така «життєва ніша», що буде відповідати її вимогам та очікуванням щодо рівня і якості життя, бажаного соціального статусу та соціальних можливостей. Це означає, що, починаючись як освітня, зовнішня міграція має потенціал перетворення на трудову й далі – на безповоротну (тобто еміграцію).

Так, найбільш небезпечним для країни-донора постає ризик безповоротної втрати інтелектуального потенціалу освіченої, високомобільної молоді, яка, налаштовуючись на зовнішню освітню (та й трудову) міграцію, не прагне повертатися на батьківщину, а зорієнтована на розбудову своєї подальшої кар'єри та реалізації життєвих планів у більш привабливій країні, зокрема й там, де здобули освіту (базову чи додаткову), яка й стає вирішальним мотивом на подальше працевлаштування. Отже, окреслений «відтік», зрозуміло, тягне за собою величезні демоекономічні втрати – руйнування демографічного та професійного потенціалу країни, що стає в сучасну добу головною перешкодою для її успішної розбудови та конкурентоспроможності на світовій арені.

Висновки. Освітня міграція стає трендом для сучасної молоді. Освічена молодь, маючи певні сформовані життєві плани, бажає реалізувати себе як професіонала, досягнути бажаного матеріального становища, володіти певним соціальним престижем. Стикаючись з проблемами реалізації цих параметрів у національному просторі, молодь приймає рішення мігрувати до більш успішних країн, де сподівається на кращі можливості для реалізації своїх життєвих планів, стратегій.

Звичайно, що виїзд освіченої української молоді за кордон не може позначати лише негативну тенденцію «витікання розумового потенціалу». Інший вимір цього процесу, який потрібно розцінювати як позитив, – молодь, яка повернулася з навчання або роботи із-за кордону, може реалізувати отримані професійні знання та навички вже в нашій країні, а закордонні технології зможуть наближати нашу країну до високорозвинених держав, підвищувати виробництво, змінювати економічний стан країни взагалі. Але все це матиме місце лише за умов того, що зовнішня міграція освіченої молоді не стане безповотною, тобто не перетвориться на еміграцію.

Поки що констатуємо той факт, що Україна здебільшого виконує роль постачальника освітніх мігрантів, а також втрачає низку позитивів, які отримують країни, що приймають таких мігрантів до себе на навчання, серед яких такі економічні зиски, як валютні надходження у вигляді плати за навчання та налаштування системи освітніх послуг вітчизняних вишів під вищі стандарти.

До того ж із лібералізацією режиму зовнішніх міграцій, що стався між Україною та країнами ЄС останніми роками та ще більшого «відкриття кордонів», освітня (а також і трудова) міграція стала більш доступною, що є ще одним фактором активізації виїзду активної української молоді, формування й зміцнення в неї відповідних намірів.

Проблема втрати інтелектуального потенціалу України зумовлена багатьма чинниками, серед яких: зростання попиту на інтелектуальні кадри на світовому ринку й несприятлива економічна та соціально-політична ситуація на території України, низький рівень освіти, що змушують українську молодь здобувати вищу освіту за кордоном, а також залишатися там жити.

Список використаної літератури

1. Державна служба статистики України. Статистична інформація «Зовнішня трудова міграція населення України». URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 27.09.2019).
2. Для понад третини українців освіта на заході – спроба залишитись на постійне місце проживання. *Аналітичний центр Active group*. 2017. URL: <http://new.activegroup.com.ua/?p=3435> (дата звернення: 20.09.2019).
3. За два роки понад 30 тисяч українських студентів виїхали навчатися до Польщі. *Правда ТУТ mediagroup*. 2018. URL: <https://journal.diplom.ru/how-to/kak-oformit-ssylku-v-spiske-literatury/> (дата звернення: 22.09.2019).
4. Міграційні настрої населення України у квітні 2018 р. *Київський міжнародний інститут соціології*. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=765&page=1> (дата звернення: 22.09.2019).
5. Митин Д. Н. Образовательная (учебная) миграция: понятие, проблемы и пути решения. *Вестник РУДН. Серия: Политология*. 2010. № 3. С. 123–133.
6. Назарко С. О., Іноземцева А. Е. Освітня міграція та її вплив на національний інтелектуальний капітал. *Економіка та держава*. 2014. № 6. С. 128–130.
7. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 січня 2019 р. на підставі 2443-VIII, 2300-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 28.09.2019).
8. Сандугей В. В. Освітня міграція в контексті євроінтеграції вітчизняної економіки *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2018. № 4. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/15_2018/06.pdf (дата звернення: 25.09.2019).
9. Слободян О., Стадний Є. Українські студенти за кордоном: скільки та чому. *CEDOS аналітичний центр*. 2016. URL: <http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-#studenty#za#kordonom#skilky#ta#chomu> (дата звернення: 26.09.2019).
10. Черба В. М., Тоболь Г. Д., Мушкатьорова Д. В. Причини освітніх міграцій українських студентів за кордон. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/14.pdf (дата звернення: 28.09.2019).

Стаття надійшла до редакції 08.10.2019.

Фесенко А. М., Чорна В. О., Осипова Є. М. Образовательная миграция украинской молодежи за рубеж как актуальная проблема сегодняшнего дня

В статье поднимается актуальная тема зарубежной образовательной миграции украинской молодежи, широко распространенной в современных социально-экономических и политических условиях.

В качестве основного фактологического материала приведены данные и результаты последних аналитических исследований по количеству украинских студен-

тов, навчаючихся за рубежом в вузах, пріоритетные для обучения страны, настроєния и намерения современной украинской молодежи в осуществлении или продолжении учебы за рубежом.

В аналитическом плане акцентировано внимание на факторах, способствующих этому виду внешней миграции, рассмотрены ее положительные и отрицательные последствия для украинского общества, в том числе с точки зрения проблемы «вымывания» интеллектуального и трудового потенциала Украины.

Ключевые слова: образование, обучение, миграция, образовательная миграция, образовательная мобильность, молодежь.

Fesenko A., Chorna V., Osipova E. Educational Migration of Ukrainian Youth Abroad as a Topical Problem of Today

Within this article the current topic of foreign educational migration of Ukrainian youth is raised, which is widespread in the current socio-economic and political context.

It is emphasized that educational migration is becoming a trend for modern youth, because such young people, having certain life plans, want to realize themselves as a professional, to achieve the desired financial status, to have a certain social prestige. Accordingly, facing the challenges of implementing these parameters in the national space, young people make the decision to migrate to more successful countries, where they hope for better opportunities to implement their life plans and strategies.

The main factual material is the data and results of recent analytical studies on the number of Ukrainian students studying abroad in universities, priorities for the country's study, moods and intentions of modern Ukrainian youth to pursue or continue their studies abroad.

The analytical plan focuses on the factors contributing to this type of external migration, examines its positive and negative consequences for Ukrainian society, including from the perspective of the problem of «leaching» of intellectual and labor potential from Ukraine.

The fact is that when studying in more developed and prosperous countries, young people have the opportunity not only to acquire high-quality professional knowledge and skills: she has good reason to hope that for her in the future there will be a job, and in general, such a «niche», which will meet its requirements and expectations regarding the standard and quality of life, desired social status and social opportunities. This means that, starting as an educational one, external migration has the potential to be transformed into work and further into irreversible (ie, emigration).

Key words: education, training, migration, educational migration, educational mobility, young.